

Nödvärnslagen

Brottsbalkens 24 kapitel

Lagen och självförsvar

Det vi i dagligt tal kallar självförsvar kallas i lagtexten "nödvärn". Nödvärn behandlas i Brottsbalkens 24 kapitel

§1. Gärning som någon begår i nödvärn skall icke medföra ansvar. I nödvärn handlar den som söker:

- 1) avvärja ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom.
- 2) betvinga den som med våld eller hot om våld eller på annat sätt hindrar att egendom återtages på bar gärning.
- 3) hindra någon att olovligen intränga i rum, hus, gård eller fartyg, eller från rum, hus, gård eller fartyg avlägsna någon, som inträngt olovligen, eller om det är bostad eljest vägrar att på tillsägelse lämna denna.

Allt såvitt ej handlingen med hänsyn till angreppets beskaffenhet och det angripnas betydelse är uppenbart oförsvarligt.

Det kan ibland vara svårt att förstå innebörden i en lagtext. Man kan enklare uttrycka rätten till nödvärn på följande sätt:

Tre villkor för nödvärnsrätt

- 1) Det skall föreligga ett angrepp
- 2) Det skall vara aktuellt
- 3) Försvaret skall vara nödvändigt

Alla tre villkoren måste vara uppfyllda för att rätt till nödvärn skall föreligga.

Förklaring till lagtexten

Påbörjat innebär att angreppet pågår, slaget, sparken eller tillhygget är på väg mot målet, handen är på väg att gripa eller har redan gripit tag. Det är även påbörjat när angriparen klart är på väg mot offret.

Överhängande innebär att angreppet inte har påbörjats men det är mycket närstående i både tid och rum. T.ex. angriparen hotar att angripa och är så nära att han har möjlighet att sätta hotet i verket. Det måste även uppfattas som troligt att angriparen menar allvar med hotet.

Brottsligt angrepp innebär att det finns ett uppsåt och att fängelse kan följa på gärningen. En ofrivillig knuff utan uppsåt föranleder ej rätt till nödvärn.

Person innebär vilken person som helst. Det kan vara du själv eller annan person.

Om någon blir angripen och har rätt till nödvärn, har var och en som kommer till hjälp samma nödvärnsrätt.

Egendom innebär all egendom oavsett vem som äger egendomen. Man kan dock inte hindra någon att angripa sin egen egendom med stöd av nödvärn.

Bar gärning innebär att Du måste se tillgreppet. Nödvärn gäller bara i direkt anslutning i tid till bar gärning.

Rum, hus, gård eller fartyg, anses som en fullständig uppräknings av samtliga utrymmen och platser, t.ex. bil, tält, husvagn. Gård behöver ej vara inhägnad.

Hindra någon att olovligen intränga i hus innebär att Du har rätt att stoppa någon som vill in på

området eller i lokalen om Du vet att han inte får vistas där av någon orsak.

Från rum, hus, gård eller fartyg avlägsna innebär att Du får avlägsna (avhysa) den som har tagit sig in på området eller i lokalen olovligen.

Bostad innebär att Du bor, sover, vistas på denna plats. Det kan vara ett eller flera rum, ett tält, husvagn eller annan plats där Du tillfälligt bor. Man måste bo lagligt. Det behövs inte ett hyreskontrakt för att det skall räknas som bostad. Då det gäller bostad har man rätt att avlägsna en person oavsett om han är där lovligen eller olovligen om han vägrar att gå när Du säger till.

Angreppets beskaffenhet innebär det sätt som angreppet utförs på och hur kraftigt det är och om det är med tillhyggen eller vapen.

Det angripnas betydelse innebär hur betydelsefullt (värdefullt) det angripna är.

Är det en människa finns det givetvis ingen begränsning av hur betydelsefull den är.

När det gäller egendom, materiella ting får Du använda betydligt mindre våld i nödvärn än när det gäller försvar av en eller flera människor.

Nöd §2

Den som i annat fall än förut i detta kapitel är sagt, för att avvärja fara för liv eller hälsa, rädda värdefull egendom eller av annat sådan orsak, handlar i nöd, skall ock vara fri från ansvar, om gärningen med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som åsamkas och omständigheterna i övrigt måste anses vara försvarlig

Excess §5

Har någon i fall som avses 1-4§§ gjort större våld eller svårare skada än i varje fall är medgivet, skall likväl ej dömas till ansvar såframt omständigheterna vore sådana att han svårligen kunde besinna sig. Finnes gärningen brottslig, må dömas till lindrigare straff än för brottet eljest är stadgat

Självförsvar och taekwondo

Självförsvar är allt Du gör för att skydda och försvara Dig mot alla typer av fysiska angrepp. Det finns mån-ga användbara metoder att skydda sig mot ett ang-repp t.ex. flytta sig undan angreppet, ducka, skrika för att erhålla uppmärksamhet från andra, slå, spar-ka, kasta omkull en motståndare. Allt Du kan komma på för att försvara Dig räknas som självförsvar. Dock är det viktigt att Ditt försvar står i rimlig proportion till det angrepp som Du blivit utsatt för. Användbara tekniker är bl.a. blockeringar, frigöringar och nedläggningar med kontrollgrepp.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen innebär att angrepp och försvar måste stå i rimlig proportion till varandra. Ju mer våld som används i angreppet ju mer våld kan krävas för att klara ett försvar. Du har inte rätt till nödvärn längre än angreppet pågår. Då angreppet upphör, upphör även rätten till nödvärn. Du bör utgå från att använda så lite våld som möjligt och ändå uppnå målet att avvärja angreppet. Använd aldrig mer våld än vad som är absolut nödvändigt för att försvara Dig vid ett angrepp.